

PRODUKCJA, IMPORT I EKSPORT CIĄGNIKÓW I PRZYCZEP ROLNICZYCH W LATACH 2001-2009

Streszczenie

W artykule przedstawiono zmiany, jakie następowały na krajowym rynku ciągników i przyczep rolniczych w latach 2001-2009.

Postęp techniczny w rolnictwie w znaczącym stopniu determinują ciągniki, stanowiące źródło uciągu i napędu narzędzi i maszyn rolniczych. Stąd niezwykle istotnym jest zastępowanie ciągników o przestarzałej konstrukcji, często nadmiernie wyeksploatowanych, zużytych moralnie i fizycznie, ciągnikami nowymi, różniącymi się nie tylko pod względem rozwiązań konstrukcyjnych poszczególnych zespołów i wyposażenia, ale również parametrami techniczno-eksploatacyjnymi [1, 2, 3].

Jak kształtowała się produkcja ciągników rolniczych w Polsce w latach 2001-2009, przedstawiono w tab. 1.

Na łączną liczbę wyprodukowanych ciągników, wynoszącą 55 179 sztuk, ponad połowę (58,7%) stanowiły ciągniki o najmniejszym zakresie mocy 18-37 kW. Wraz ze wzrostem zakresu mocy, udział poszczególnych grup ciągników malał i odpowiednio wynosił: 37-59 kW - 18,4%; 59-75 kW - 13,4%; 75-90 kW - 5,1% i o mocy powyżej 90 kW jedynie 4,4%. W analizowanym okresie 3-krotnie wystąpił spadek liczby produkowanych ciągników niemal we wszystkich grupach mocy, przy czym największy spadek nastąpił w ostatnich dwóch latach 2008-2009. Jest to zjawisko dość niepokojące, prawdopodobnie wywołane kryzysem gospodarczym, który nie ominął również naszego kraju. Należy jedynie przypuszczać, że sytuacja taka nie będzie trwała zbyt długo i ponownie nastąpi zwiększenie krajowej produkcji ciągników rolniczych.

W tab. 2 zestawiono dane liczbowe dotyczące importu nowych ciągników rolniczych.

W latach 2001-2009 całkowity import nowych ciągników rolniczych do Polski wyniósł 72 619 sztuk, przekraczając krajową produkcję o 31,6%. Na podkreślenie zasługuje fakt, że w ostatnich dwóch latach analizowanego okresu liczba ciągników rolniczych sprowadzonych do Polski była niemal 2,5-krotnie większa od liczby ciągników produkcji krajowej. Poza 2009 rokiem, w którym nastąpił spadek zarówno ogólnej liczby importowanych ciągników, jak również w poszczególnych grupach mocy, w odniesieniu do roku 2008, w pozostałych latach analizowanego okresu import nowych ciągników rolniczych wykazywał wyraźną tendencję wzrastającą. Najmniej liczną grupę stanowiły ciągniki o mocy poniżej 18 kW (4,5% całkowitego importu), które nie mają odniesienia do produkcji krajowej. Jediną grupą, w której liczba ciągników wyprodukowanych w kraju była kilkakrotnie większa (7,2-krotnie) od liczby ciągników sprowadzanych do Polski były ciągniki o zakresie mocy 18-37 kW. Natomiast w pozostałych grupach całkowity import nowych ciągników rolniczych znacznie przekraczał liczbę ciągników produkcji krajowej. Największą grupę, w której liczba importowanych ciągników była 5,6-krotnie większa od liczby ciągników wyprodukowanych w kraju, stanowiły ciągniki o mocy powyżej 90 kW, zaś najmniejszą ciągniki o zakresie mocy 37-59 kW (1,9-krotnie). W pozostałych dwóch grupach, krotność importu nowych ciągników rolniczych w stosunku do produkcji krajowej odpowiednio wynosiła: w grupie o zakresie mocy 59-

75 kW - 2,8-krotnie zaś 75-90 kW - 4-krotnie.

Z kolei w tab. 3 przedstawiono zmiany, jakie zachodziły w strukturze eksportu nowych ciągników rolniczych w analizowanym okresie. W latach 2001-2009 łącznie wyeksportowano 30899 nowych ciągników rolniczych. W tej liczbie ponad 90% stanowiły ciągniki o zakresie mocy 18-37 kW (62,7%) i 37-59 kW (28,7%). Natomiast najmniej liczną grupę stanowiły ciągniki o mocy poniżej 18 kW (0,28%). W poszczególnych latach analizowanego okresu struktura eksportu nowych ciągników rolniczych ulegała licznym wahaniom, w jednych grupach ulegała zwiększaniu w innych zaś zmniejszaniu, natomiast znaczący spadek liczby wyeksportowanych ciągników we wszystkich grupach mocy nastąpił w 2009 roku w odniesieniu do roku 2008. Podobnie jak w przypadku zmniejszonej produkcji krajowej ciągników rolniczych, przyczyną tego zjawiska był niewątpliwie kryzys gospodarczy.

Uwzględniając produkcję krajową, import i eksport, w tab. 4 przedstawiono podaż nowych ciągników rolniczych na rynek krajowy.

W analizowanym okresie całkowita podaż nowych ciągników rolniczych wyniosła 96 899 sztuk, wykazując tendencję wzrastającą z 4550 sztuk w roku 2001 do 17 712 sztuk w roku 2008. Natomiast w roku 2009, ostatnim analizowanego okresu, łączna podaż ciągników gwałtownie spadła i wyniosła zaledwie 11 793 sztuki. Spadek ten wystąpił we wszystkich grupach mocy, przy czym najmniejszy w grupie ciągników o mocy powyżej 90 kW (z 3061 w 2008 roku do 2 356 w 2009 roku) a największy w grupie o zakresie mocy 37-59 kW (z 1 747 do 643). A zatem również w tym przypadku, odnotowany został wpływ kryzysu gospodarczego. Udziały poszczególnych grup nowych ciągników rolniczych w całkowitej podaży na krajowy rynek w latach 2001-2009 znacząco się między sobą różniły. Największą grupę stanowiły ciągniki o zakresie mocy 59-75 kW (27,9%), a najmniejszą ciągniki o mocy poniżej 18 kW (3,3%). Grupy ciągników o zakresie mocy 18-37 kW i 37-59 kW były zbliżone do siebie i odpowiednio wynosiły 18,0% i 21,0% oraz podobnie pozostałe dwie grupy o zakresie mocy 75-90 kW (14,3%) i powyżej 90 kW (15,5%).

Oprócz podaży nowych ciągników rolniczych, na krajowy rynek kierowane są również ciągniki używane, pochodzące z importu (tab. 5). Z tabeli tej wynika, że w latach 2001-2009 sprowadzono do Polski łącznie 44 186 ciągników używanych i z tej liczby jedynie 1252 sztuki (2,8%) zostały wyeksportowane. Za pozytywną zmianę należy uznać spadek importu używanych ciągników w ostatnich dwóch latach analizowanego okresu, szczególnie istotny w 2009 roku. Pomimo tego, udział ciągników używanych na rynku krajowym w odniesieniu do nowych ciągników rolniczych jest nadal bardzo wysoki, stanowiący 44,3%.

Przyczepy, stanowiące podstawowy środek transportu w rolnictwie, podobnie jak ciągniki rolnicze, są produkowane w kraju, importowane i eksportowane [4]. Ilościową chara-

Tab. 1. Produkcja ciągników w latach 2001-2009
Table 1. Production of the tractors in 2001-2009

Rok	Liczba wyprodukowanych ciągników					
	ogólna	w tym o mocy (kW)				
		18 - 37	37 - 59	59 - 75	75 - 90	>90
2001	5730	3385	1339	391	49	566
2002	5104	3245	599	363	623	274
2003	5570	3615	1132	185	354	284
2004	8510	4804	2001	428	801	476
2005	5957	3279	1624	490	377	187
2006	6680	3729	1351	1110	295	195
2007	7405	4255	1006	1776	209	159
2008	6504	3808	736	1642	97	221
2009	3719	2258	353	992	24	92
Razem	55179	32378	10141	7377	2829	2454

Tab. 2. Import nowych ciągników w latach 2001-2009
Table 2. Importation of the new agricultural tractors in 2001-2009

Rok	Liczba importowanych ciągników						
	ogólna	w tym o mocy (kW)					
		<18	18 - 37	37 - 59	59 - 75	75 - 90	>90
2001	2002	115	251	656	237	188	555
2002	3390	100	302	1530	374	432	652
2003	4793	69	322	2289	807	624	682
2004	5509	261	519	2506	744	592	887
2005	8284	375	246	2046	2102	2254	1261
2006	10181	321	535	2834	3073	1655	1763
2007	13345	702	885	2618	4731	1948	2461
2008	15096	879	925	3040	4699	2375	3178
2009	10019	431	495	1530	3726	1516	2321
Razem	72619	3253	4480	19049	20493	11584	13760

Tab. 3. Eksport nowych ciągników w latach 2001-2009
Table 3. Exportation of the new agricultural tractors in 2001-2009

Rok	Liczba eksportowanych ciągników						
	ogólna	w tym o mocy (kW)					
		<18	18 - 37	37 - 59	59 - 75	75 - 90	>90
2001	3182		2603	417	94	29	39
2002	3880	12	2682	1153		2	31
2003	3072	3	2805	153	56	27	28
2004	3996	15	3733	107	79	34	28
2005	3295	37	2793	133	30	156	146
2006	3500		1692	1440	70	26	272
2007	4141		1507	2207	143	20	264
2008	3888	16	1100	2029	235	170	338
2009	1945	3	470	1240	90	85	57
Razem	30899	86	19385	8879	797	549	1203

Tab. 4. Podaż nowych ciągników w latach 2001-2009
Table 4. Supply of the new agricultural tractors in 2001-2009

Rok	Podaż ciągników						
	ogólna	w tym o mocy (kW)					
		<18	18 - 37	37 - 59	59 - 75	75 - 90	>90
2001	4550	115	1033	1578	534	208	1082
2002	4614	88	865	976	737	1053	895
2003	7291	66	1132	3268	936	951	938
2004	10023	246	1590	4400	1093	1359	1335
2005	10946	338	732	3537	2562	2475	1302
2006	13361	321	2572	2745	4113	1924	1686
2007	16609	702	3633	1417	6364	2137	2356
2008	17712	863	3633	1747	6106	2302	3061
2009	11793	428	2283	643	4628	1455	2356
Razem	96899	3167	17473	20311	27073	13864	15011

Tab. 5. Import i eksport ciągników używanych w latach 2001-2009
 Table 5. Supply of new agricultural tractors on the market in 2001-2009

Rok	Liczba ciągników		
	import	eksport	rynek krajowy
2001	5319	169	5150
2002	7476	236	7240
2003	6516	217	6299
2004	3540	119	3421
2005	3371	48	3323
2006	5014	90	4924
2007	5416		5416
2008	4833	235	4598
2009	2701	138	2563
Razem	44186	1252	42934

Tab. 6. Produkcja, import, eksport i podaż przyczep rolniczych w latach 2001-2009
 Table 6. Production, importation, exportation and market supply of agricultural trailers in 2001-2009

Rok	Liczba przyczep			
	produkcja	import	eksport	podaż na rynek krajowy
2001	3054	97	1917	1234
2002	2551	65	1762	854
2003	3217	55	1308	1964
2004	4484	584	2054	3014
2005	4398	1624	2307	3715
2006	5970	529	3000	3499
2007	7094	745	3811	4028
2008	7453	1142	5556	3039
2009	6925	573	2642	4856
Razem	45146	5414	24357	26203

terytykę zmian w wielkości produkcji krajowej, imporcie, eksporcie i podaży przyczep rolniczych na krajowy rynek w latach 2001-2009 przedstawiono w tab. 6. W 2009 roku nastąpił spadek w produkcji, imporcie i eksporcie przyczep rolniczych, natomiast wzrosła podaż na rynek krajowy. Łączna liczba wyprodukowanych przyczep wyniosła 45146 sztuk. Do kraju sprowadzono 5414 przyczep, co stanowiło 12,0% produkcji krajowej. Całkowity eksport przyczep rolniczych wynoszący 26 203 sztuki, nieznacznie przekroczył połowę łącznej liczby przyczep produkcji krajowej i sprowadzonych do kraju (51,8%).

Analiza krajowego rynku ciągników rolniczych wykazała, że Polska w znaczącym stopniu jest importerem netto nowych ciągników. Jest to szansa dla krajowych producentów ciągników rolniczych, którą z powodzeniem powinni oni wykorzystać zwiększając swoją produkcję. Na podkreślenie zasługuje również fakt, że w okresie dziewięciu lat (2001-2009) podaż nowych ciągników rolniczych na krajowy rynek wyniosła poniżej 10% ogólnej liczby ciągników użytkowanych w polskim rolnictwie, a zatem w takim tempie wymiana przestarzałego i mocno zużytego parku maszynowego będzie trwała przez wiele dziesięcioleci. Za wysoce niekorzystne

zjawisko należy uznać wysoki import ciągników rolniczych. W przypadku przyczep rolniczych, przy stosunkowo niewielkim imporcie w odniesieniu do produkcji krajowej wynoszącym 12%, Polska jest znaczącym ich eksporterem netto.

W artykule wykorzystano dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Literatura

- [1] Pawlak J.: Sytuacja na polskim rynku maszyn rolniczych. Przegląd Techniki Rolniczej i Leśnej, 2000, nr 12.
- [2] Praca zbiorowa: Możliwości wyposażenia rolnictwa w nowoczesne środki techniczne w kontekście integracji Polski z Unią Europejską. Wydawnictwo SGGW, Warszawa, 2001.
- [3] Waszkiewicz Cz.: Rynek ciągników i przyczep rolniczych w Polsce w latach 2001-2007. Problemy Inżynierii Rolniczej, 2008, nr 4 (62).
- [4] Waszkiewicz Cz., Lipiec J.: Analiza rynku przyczep rolniczych w latach 2001-2005. Technika Rolnicza Ogrodnicza Leśna, 2006, nr 12.

PRODUCTION, IMPORTATION AND EXPORTATION OF AGRICULTURAL TRACTORS AND TRAILERS IN 2001-2009

Summary

The paper presents changes on the domestic market of agricultural tractors and trailers during the period 2001-2009.